

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 14 czerwca 2023 r.

ZP-NKWR.431.2.21.2023.EK1

Pani
Izabela Romanek
Kierownik
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Lwówku Śląskim

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 19 – 21 kwietnia 2023 r. na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.) dalej zwanej „ustawą”, zespół kontrolerów z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu: Edyta Kamińska – inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu oraz Tomasz Borecki – starszy inspektor wojewódzki, przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lwówku Śląskim przy ul. Szpitalnej 4, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Centrum” lub „PCPR”.

Przedmiotem kontroli była ocena działalności jednostki w zakresie kierowania dziećmi do instytucjonalnej pieczy zastępczej, szkolenia i kwalifikowania kandydatów do opieki nad dzieckiem w rodzinnej pieczy zastępczej, usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej oraz zgodności zatrudniania z wymaganymi kwalifikacjami w okresie od 1 kwietnia 2022 r. do dnia kontroli, tj. 19 kwietnia 2023 r.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 grudnia 2022 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2023 r.

W okresie objętym kontrolą, funkcję Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lwówku Śląskim pełniła Pani Izabela Romanek, która była odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrolę wpisano do Rejestru Kontroli pod numerem 1. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie akt postępowań administracyjnych w sprawach o przyznanie pomocy pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie, pisemnych oświadczeń złożonych przez Kierownika PCPR oraz udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań.

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lwówku Śląskim Zarządzeniem Nr OR.0135.26.2011 Starosty Lwóweckiego z dnia 5 grudnia 2011 r. zostało wyznaczone organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Lwóweckim.

(dowód: akta kontroli str. 37)

Na terenie powiatu lwóweckiego nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo – wychowawcza, a więc nie było możliwości dokonania oceny prawidłowości i legalności kierowania dzieci do instytucjonalnych form pieczy zastępczej. W przypadku konieczności zapewnienia pieczy zastępczej dla dziecka poza terenem powiatu lwóweckiego lub na terenie powiatu lwóweckiego dla dziecka z innego powiatu, zgodnie z art. 191 ust. 5 ustawy, zawarto porozumienia z innymi powiatami w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w art. 195 ust. 1 i 2 ustawy. Na dzień kontroli obowiązywało 11 porozumień regulujących pobyt dzieci z innych powiatów w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu lwóweckiego. Poza tym zawarto 9 porozumień regulujących pobyt dzieci z powiatu lwóweckiego na terenie innych powiatów w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 5 w instytucjonalnej. W okresie objętym kontrolą nie było konieczności kierowania i umieszczania w pieczy zastępczej dzieci cudzoziemskich.

(dowód: akta kontroli str. 92-93)

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej prowadził nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 1 ustawy.

W okresie objętym kontrolą PCPR prowadziło kampanię mającą na celu promowanie idei rodzicielstwa zastępczego. Jej celem było także zwiększenie świadomości społecznej w zakresie tematyki pieczy zastępczej, kreowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej, zachęcanie społeczności do podjęcia się pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W ramach ww. kampanii promowano ideę rodzicielstwa zastępczego m.in. poprzez rozpowszechnianie na tablicach ogłoszeń we wszystkich miejscowościach powiatu

lwóweckiego plakatów zawierających informacje o rodzinie zastępczej jako jednej z form opieki nad dzieckiem, a także wysokości środków finansowych wypłacanych rodzinom zastępczym zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ponadto rozprowadzono około 150 plakatów i 500 ulotek w urzędach gmin i miast z powiatu lwóweckiego, ośrodkach pomocy społecznej, Powiatowym Urzędzie Pracy w Lwówku Śląskim, sklepach, urzędach pocztowych i na plebaniach.

W celu promowania rodzicielstwa zastępczego PCPR podjęło m.in. następujące działania:

- dnia 29.05.2022 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lwówku Śląskim wzięło czynny udział w festynie „Bezpieczny dzień dziecka” skierowany do lokalnej społeczności oraz rodzin zastępczych z terenu powiatu lwóweckiego. Centrum rozpowszechniało materiały z zakresu promocji rodzicielstwa zastępczego tj. ulotki, plakaty, ołówki, breloczki. Pracownicy Centrum oraz przybyłe rodziny zastępcze udzielały informacji z zakresu pieczy zastępczej. Organizator z pozyskanych środków z Nadleśnictwa Ruszów zakupił nagrody opatrzone logo PCPR w Lwówku Śląskim i wręczał dzieciom biorącym udział w zorganizowanych zabawach i konkursach;
- dnia 24.09.2022 r. na XIV Dolnośląskim Festiwalu „Dary Lasu” Centrum rozpowszechniało materiały z zakresu promocji rodzicielstwa zastępczego: ulotki, ołówki, breloczki. Pracownicy podczas Festiwalu udzielali informacji z zakresu pieczy zastępczej;
- w dniu 09.03.2023 r. odbyło się spotkanie z przedstawicielami instytucji z terenu Powiatu Lwóweckiego zorganizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lwówku Śląskim, którego celem było wypracowanie dobrych praktyk pomiędzy jednostkami realizującymi zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W spotkaniu wzięli udział sędziowie Sądu Rejonowego w Lwówku Śląskim, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Lwówku Śląskim, przedstawiciele miejsko-gminnych ośrodków pomocy społecznej oraz Powiatowego Ośrodka Rozwoju Edukacji w Lwówku Śląskim. Podczas ww. spotkania rozpowszechniono materiały dotyczące pieczy zastępczej na terenie Powiatu Lwóweckiego, a także ulotki zawierające szczegółowe informacje dotyczące form pieczy zastępczej i kryteriów, jakie zgodnie z obowiązującymi przepisami, winni spełniać kandydaci na rodzinę zastępczą;
- dnia 13.03.2023 r. odbyło się szkolenie zorganizowane przez Zespół Interdyscyplinarny działający przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lwówku Śląskim „Przemoc domowa – rozwiązania w obszarze pomocy psychologicznej, interwencji – aspekt merytoryczny i formalny”, natomiast w dniu 31.03.2023 r. odbyła się konferencja dotycząca

przeciwdziałania przemocy domowej „Włącz Świadomość”. W obu wydarzeniach udział wzięli pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lwówku Śląskim. Na ww. szkoleniu i konferencji rozpowszechniono ulotki zawierające szczegółowe informacje dotyczące pieczy zastępczej i kryteriów, jakie zgodnie z obowiązującymi przepisami, winni spełniać kandydaci na rodzinę zastępczą. Osobom zainteresowanym udzielano informacje dot. rodzicielstwa zastępczego;

- dnia 04.04.2023 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lwówku Śląskim zorganizowało „Dzień otwarty” dla osób zainteresowanych rodzicielstwem zastępczym.

W konsekwencji powyższych działań, w okresie objętym kontrolą, pozyskano 9 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (w tym 1 do pełnienia rodziny zastępczej zawodowej), którzy przeszli procedurę kwalifikacyjną.

W stosunku do kandydatów na prowadzenie rodzinnej pieczy zastępczej dokonywano analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, o której mowa w art. 42 ust. 1 – 3 ustawy i wydawano wstępną akceptację, o której mowa w art. 43 ustawy. Następnie kierowano kandydatów na szkolenie oraz praktyki.

W terminie od 31 października do 27 grudnia 2022 r. przeprowadzono szkolenie kandydatów na opiekunów w rodzinnych formach pieczy zastępczej zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 3 ustawy. Zostało ono przeprowadzone przez certyfikowane trenerki zatrudnione w Ośrodku Adopcyjnym „Nadzieja” w Jeleniej Górze. Szkolenia prowadzone były na podstawie programu szkoleniowego „PRIDE – Rodzinna Piecza Zastępcza” zatwierdzonego przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na okres 5 lat decyzją Nr 8/2018/RZ z dnia 30 lipca 2018 r. Wydano łącznie 8 świadectw ukończenia szkolenia. Dla jednej osoby, która otrzymała w 2023 r. wstępną akceptację, o której mowa w art. 43 ustawy, PCPR poszukiwał miejsca do odbycia przez nią szkolenia w innych, pobliskich powiatowych centrach pomocy rodziny.

W okresie objętym kontrolą osoby posiadające świadectwo ukończenia szkolenia nie wystąpiły do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego zawierającego potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej, zgodnie z art. 45 i 76 ust. 4 pkt 2 ustawy. W związku z powyższym PCPR nie wydał w tym czasie ww. zaświadczeń.

(dowód: akta kontroli str. 85-86)

W myśl art. 42 ust. 7 ustawy, okoliczności, o których mowa w ust. 1 – 3 tego przepisu, ustala się na podstawie przeprowadzonej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny

zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Ww. analiza była przeprowadzana przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie zgromadzonej dokumentacji oraz informacji przekazanej przez kandydatów na rodzinę zastępczą. Centrum występowało do instytucji m.in. Policji, MGOPS-u z pismem o udzielenie informacji na temat ww. kandydatów. Następnie dwóch koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej odbywało spotkanie z kandydatami na rodzinę zastępczą w ich miejscu zamieszkania, podczas którego pozyskiwali niezbędne informacje. Rozmowę przeprowadzano na podstawie arkusza analizy sytuacji rodzinnej i majątkowej kandydatów na rodzinę zastępczą pod kątem predyspozycji do pełnienia powierzonej funkcji. W czasie spotkania kandydaci podpisywali klauzulę informacji o przetwarzaniu danych osobowych, składali oświadczenie zgodnie z art. 42 pkt 1-4 oraz 6-7 oraz otrzymywali druk zaświadczenia lekarskiego dot. zdolności do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem (który przekazywali do Centrum niezwłocznie po odbytej wizycie lekarskiej). Kandydaci byli zobowiązani również do przedłożenia dokumentu z Krajowego Rejestru Karnego zgodnie z art. 42 ust. 2 ustawy. Kolejnym krokiem było kierowanie przez PCPR kandydatów na badanie psychologiczne i pedagogiczne oraz weryfikacja ich w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z ograniczonym dostępem. Badania psychologiczne wykonywane były przez psychologa w oparciu o wywiad, badanie i obserwację. W badaniu psychologicznym kandydaci na rodziny zastępcze w większości weryfikowani byli przy pomocy: Testu Kompetencji Rodzicielskich TKR, Kwestionariusza do oceny kandydatów na rodziców adopcyjnych, opiekunów, opiekunów prawnych i mediatorów CUIDA, Kwestionariusz osobowości Eysencka EPQ-R oraz kwestionariusz inteligencji emocjonalnej. Następnie psycholog sporządzał opinię o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Kandydaci na rodzinę zastępczą byli kierowani także na badanie pedagogiczne w Centrum. Na podstawie rozmowy i testów pedagog sporządzał opinie o kandydatach. Po zgromadzeniu powyższej dokumentacji sporządzano analizę sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów na rodzinę zastępczą.

(dowód: akta kontroli str. 89-90)

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej prowadził działalność diagnostyczno – konsultacyjną, której celem było pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę. Osoby pełniące funkcję rodzin zastępczych były

objęte wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i pozostawały z nimi w stałym kontakcie osobistym, telefonicznym oraz mailowym. W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lwówku Śląskim, w okresie objętym kontrolą, odbyły się następujące spotkania i warsztaty:

- 09.06.2022 r. - „Trudności wychowawcze okresu dojrzewania”;
- 29.11.2022 r. - „Sharenting i wizerunek dziecka w sieci”;
- 22.03.2023 r. - „Ciemność pochłania moje dziecko - o współczesnych czynnikach demoralizacyjnych”.

Od października 2022 r. raz w miesiącu organizowana była grupa wsparcia dla rodzin zastępczych prowadzona przez psychologa zatrudnionego w Centrum. Ponadto w okresie epidemii COVID-19 pracownicy PCPR zachęcali rodziny zastępcze do udziału w szkoleniach on-line organizowanych przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu.

(dowód: akta kontroli str. 88-89)

W świetle art. 140 ust. 1 ustawy, osobie opuszczającej po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu, przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie. Usamodzielnianym udziela się również pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia, a także wsparcie prawne i psychologiczne.

W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 kwietnia 2022 r. do 19 kwietnia 2023 r., do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lwówku Śląskim wpłynęły 24 wnioski osób usamodzielnianych, w tym:

- 12 wniosków o pomoc na kontynuowanie nauki,
- 6 wniosków o pomoc na usamodzielnienie,
- 6 wniosków o pomoc na zagospodarowanie.

W okresie objętym kontrolą, dla wychowanków, którzy ukończyli 18 rok życia, jak i tych, którzy osiągnęli pełnoletność przed okresem objętym kontrolą wydano:

- 12 decyzji przyznających pomoc na kontynuację nauki,
- 6 decyzji przyznające pomoc na usamodzielnienie,
- 6 decyzji przyznających pomoc na zagospodarowanie.

(dowód: akta kontroli str. 95-96)

Ocena prawidłowości prowadzonych postępowań administracyjnych w sprawie przyznania pomocy w powyższym zakresie, została przeprowadzona na podstawie analizy merytorycznej i formalnej akt postępowań administracyjnych wszczętych we wskazanym okresie kontrolnym. Dotyczyły one pomocy na kontynuowanie nauki, pomocy na usamodzielnienie oraz pomocy na zagospodarowanie.

Analiza badanej dokumentacji pozwoliła stwierdzić następujący stan:

1. Wnioski o pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie składane były przez osoby usamodzielniane w Centrum. Wnioskodawcy przebywali w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat w przypadku osób usamodzielnianych opuszczających rodzinę zastępczą spokrewnioną oraz roku w przypadku osób usamodzielnianych opuszczających rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka lub placówkę opiekuńczo - wychowawczą, spełniając wymogi, o których mowa w art. 141 ust. 1 ustawy.
2. Wnioski zawierały dane osobowe stron, dane adresowe oraz numery kont bankowych. Zostały sporządzone i podpisane przez osoby, które nabyły prawo do ubiegania się o wykazaną powyżej pomoc.
3. Akta postępowań administracyjnych w sprawie przyznania pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie zawierały dokumenty w oryginałach lub potwierdzonych kopiach, w tym: wniosek strony, zatwierdzony indywidualny plan usamodzielnienia, wskazanie opiekuna usamodzielnienia, postanowienie sądowe dotyczące umieszczenia w pieczy zastępczej, określenie czasu przebywania w pieczy zastępczej, oświadczenie strony o sytuacji majątkowej, dochodowej, rodzinnej za miesiąc poprzedzający złożenie wniosku o pomoc, zaświadczenie ze szkoły lub uczelni w przypadku ubiegania się o pomoc na kontynuowanie nauki, zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego w przypadku postępowań prowadzonych z urzędu przez PCPR.
4. W przypadku jednej wychowanki z grupy kontrolnej nie zachowano terminu wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia. Sytuacja była uzasadniona nieobecnością wychowanki w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W pozostałych aktach usamodzielnianych wychowanków wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia oraz sporządzanie indywidualnego planu usamodzielnienia następowało z zachowaniem ustawowo wymaganego terminu.

5. Poddane analizie i ocenie decyzje zawierały wszystkie elementy, o których stanowi art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.).
6. Akta spraw wykazały, iż dochód wnioskodawców wynosił poniżej 1200 zł, spełniając kryterium, o którym mowa w art. 142 ust. 1 ustawy. W przypadku udzielania pomocy na usamodzielnienie, wysokość kwot była uzależniona od czasu pobytu w pieczy zastępczej i zgodna z art. 149 ust. 1 ustawy. W większości przypadków wypłata następowała po zakończeniu pobierania pomocy na kontynuowanie nauki.
7. Kwoty przyznanej pomocy na kontynuowanie nauki były zgodne z art. 146 ust. 2 ustawy.
8. Pomoc osobie usamodzielnianej na kontynuowanie nauki przyznawana była na czas nauki, nie dłużej niż do ukończenia 25. roku życia zgodnie z art. 146 ust. 3 ustawy.
9. Pomoc na zagospodarowanie przyznawano w kwocie określonej w art. 150 ust. 1 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 61-69, 95-116)

Dwie osoby usamodzielniane wystąpiły do PCPR z wnioskiem o udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. W ich sprawie Centrum zwróciło się do właściwego organu o pozytywne rozpatrzenie wniosków o przydzielenie mieszkania z zasobów gminy. Jeden z usamodzielnianych wychowanków skorzystał z porady prawnej. Natomiast psycholog udzielił wsparcia dla 4 pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w formie 5 spotkań. Ponadto Centrum zapewniało wsparcie pełnoletnim osobom opuszczającym pieczę zastępczą m.in. poprzez organizowanie szkoleń i spotkań np.: „Warsztatów z autoprezentacji i wystąpień publicznych”, spotkań z doradcą zawodowym oraz pośrednikiem pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lwówku Śląskim, szkolenia „Mózg vs nowy mikser – czyli wpływ nowoczesnego świata na nasze funkcjonowanie”.

(dowód: akta kontroli str. 70-72, 79)

Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lwówku Śląskim na podstawie udzielonego upoważnienia Starosty Powiatu Lwóweckiego Nr OR.077.33.2019 z dnia 7 sierpnia 2019 r. zmienionym upoważnieniem Nr OR.077.31.2022 z dnia 10 sierpnia 2022 r. prowadzi rejestr danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej i prowadzących rodzinny dom dziecka oraz rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu. Powyższe rejestry w okresie

objętym kontrolą były aktualizowane według potrzeb oraz przekazywane do właściwego sądu zgodnie z art. 46 ust. 4 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 90-91)

Analiza akt osobowych dotyczących spełnienia przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej wymogów w obszarze kwalifikacji zawodowych, o których mowa w art. 78 ustawy, potwierdziła ich zgodność w przedmiotowym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 75-76)

W wyniku przeprowadzonej kontroli problemowej w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lwówku Śląskim nie stwierdzono występowania nieprawidłowości w ocenianych obszarach.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 447).

Ewelina Kamińska
.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

Tomasz Jorchi
.....
(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawiła
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
... Zdrowia i Polityki Społecznej ...
(kierownik komórki do spraw kontroli)

